

Rapport 889

Teater i barnehagen

Erfaringsinnhenting for Unge Viken Teater om barnehagen som arena for profesjonell scenekunst

Line Elise Holmboe og Anne-Sofie Hjemdahl

Tittel: Teater i barnehagen

Undertittel: Erfaringsinnhenting for Unge Viken Teater om barnehagen som arena for profesjonell scenekunst

Rapport nr.: 889

Forfattere: Line Elise Holmboe og Anne-Sofie Hjemdahl

Dato: 26.08.2024

ISBN: 978-82-336-0749-4

ISSN: 2703-7894

Prosjekt: 20240540

Prosjektleder: Line Elise Holmboe

Oppdragsgiver: Stiftelsen Unge Viken Teater

Telemarksforsking
Postboks 4
3833 Bø i Telemark
Tlf.: +47 35061500

Forord

Rapporten svarer på Unge Viken Teaters forespørsel om dokumentasjon av deres tilbud om profesjonelt teater i barnehagen (Teater i barnehagen, kalt TIB). Unge Viken Teater har etterspurt en uavhengig erfaringsinnhenting fra både utøvere på produksjonssiden (de som står på scenen), og fra barnehager (daglig ledere) og de som er øverst ansvarlige for området barnehage i kommunene. Våren 2024 fikk Telemarksforskning i oppdrag å gjennomføre denne erfaringsinnhenting. Arbeidet har pågått i perioden april til august 2024. Line Elise Holmboe har vært prosjektleder for oppdraget. Hun har stått for feltarbeid, intervjuer og øvrig materialinnsamling. Holmboe har også skrevet mesteparten av rapporten. Anne-Sofie Hjemdahl har bidratt med tekst inn i deler av rapporten. Hjemdahl og Åsne Dahl Haugsevje har hatt rollen som kvalitetssikrere av rapporten.

Vi vil gjerne takke alle som har tatt oss imot, stilt opp og velvillig latt seg intervjuet. Vi vil også takke Thomas Møller og Anika Mackenroth i Unge Viken Teater for et spennende oppdrag og et godt samarbeid. Vi håper rapporten kommer til nytte i det videre arbeidet.

Bø, 29. august 2024

Line Elise Holmboe

Prosjektleder

Innhold

Forord.....	3
Sammendrag	7
1. Innledning.....	9
1.1 Mandat og problemstillinger.....	11
1.2 Metode og empiri	11
1.2.1 Deltakende observasjon	12
1.2.2 Intervjuer	12
1.2.3 Dokumentstudier.....	14
1.3 Rapportens oppbygning	14
2. Unge Viken Teater og Teater i barnehagen.....	15
2.1 Offentlige rammer og styrende dokumenter	15
2.2 Unge Viken Teater	15
2.2.1 Unge Viken Teaters «grunnmur»	16
2.3 TIB - Teater i barnehagen.....	17
2.3.1 Visjonen	17
2.3.2 Om tilbudet	18
2.3.3 Produksjonene	18
2.4 Tre utvalgte situasjoner fra TIB	19
2.4.1 «Bare rø»	20
2.4.2 «Kokken Tor».....	21
2.4.3 «Jeg er».....	23
2.5 Utøvernes erfaringer	24
2.6 Oppsummering.....	25

3. Barnehagenes og kommunenes erfaringer.....	26
3.1 En kilde til inspirasjon og ny lek. Daglig leder i barnehagens erfaringer.....	26
3.1.1 Lav terskel i trygge omgivelser	27
3.1.2 «God kommunikasjon er avgjørende for å få til et godt tilbud ut til barna».....	28
3.2 «Det går jo rett inn i rammeplanen». Seksjonsleder for barnehage sine erfaringer.....	28
3.2.1 Finansiering	29
3.3 Oppsummering.....	31
4. Suksessfaktorer og utfordringer	32
4.1 Utfordringer for TIB fremover – behov for å sikre finansieringen	33
Referanser.....	35

Sammendrag

TIB (Teater i barnehagen) er Unge Viken Teaters satsning på produksjon og formidling av profesjonelt teater i kommunale og private barnehager i det forhenværende Viken fylke. Teater i barnehagen er organisert som et tilbud der kommunene abonnerer på teaterforestillinger som kommer til den enkelte barnehage i kommunen. Disse kommunene blir omtalt som partnerkommuner for TIB. Kommunen inngår avtaler med samtlige eller et utvalg av barnehagene i sin kommune (både kommunale og private) om at de skal motta en eller to forestillinger fra TIB i året.

Rapporten er basert på en erfaringsinnhenting fra i hovedsak to grupper av samarbeidspartnerne til TIB. På produksjonssiden, skuespillere som formidler TIBs produksjoner fra scenen, og på mottakersiden ledere, for barnehagesektoren i kommunene. I tillegg har vi sett på krav og føringer fra det offentlige, som Unge Viken Teater forholder seg til, pekt på suksessfaktorer for tilbudet TIB og bemerket på hva som skal til for å sikre tilbudet for fremtiden. Rapporten er bygget på dokumentstudier av nettsiden til Unge Viken Teater, statistikk produsert av TIB selv, deltakende observasjon av TIBs forestillinger ute i barnehager, samt intervjuer med utøvere som er midlertidig ansatt av Unge Viken Teater og ledere i kommunen som står bak kommunens avtale med Unge Viken Teater om at de skal tilby TIB til barnehagene i den aktuelle kommunen. Deltakende observasjon av forestillinger og intervjuer ble gjort våren 2024.

Undersøkelsen bekrefter at TIBs virksomhet sammenfaller godt med krav og bestillinger som er lagt på barnehagen fra det offentlige. Deres virksomhet bidrar til at barnehagen greier å oppfylle en rekke elementer i rammeplanen for barnehager. Evalueringen vår viser at offentlige krav og føringer, og særlig rammeplanen for barnehagene, står sentralt når lederne for barnehageseksjonen i kommunene argumenterer for hvorfor de har valgt å abonnere på forestillingene fra TIB til barnehagene i sin kommune. Avtalene med partnerkommunene omslutter både private og kommunale barnehager. I alt 137 kommunale og 58 private barnehager hadde besøk av TIB i 2023.

Barnehagene er veldig fornøyde med TIB både innholdsmessig i form av selve teaterproduksjonene og når det gjelder kommunikasjon og koordinering av turneer. De mener de får mye for pengene, at tilbudet fra TIB alltid utviser høy kvalitet og at tilbudet treffer målgruppen godt. Seksjonsleder for barnehage i kommunen og daglige ledere i barnehager peker på at TIB er til inspirasjon for de barnehageansatte og at teateret bidrar til kompetanseheving av de ansatte i barnehagen.

Et godt apparat som fungerer som bindeledd mellom profesjonelle utøvere på feltet og barnehage og kommune blir pekt på av samtlige informanter som en avgjørende faktor for at TIB skal fungere. På dette området leverer TIB svært bra, ifølge barnehager og utøvere på scenekunstheltet.

Innleide utøvere som står på scenen og fast ansatte i teateret peker på at Unge Viken Teater og TIB bidrar til å samle og heve kompetansen på teater for barn og unge for scenekunstheltet. De trekker frem Unge

Viken Teater som en god og viktig arbeidsgiver i et arbeidsmarked som er preget av høy grad av uforutsigbarhet og mange midlertidige stillinger.

Unge Viken Teater har en sunn økonomi basert på støtte fra stat, fylke og kommune. Finansiering er likevel det springende punkt i TIBs virksomhet. Slik tilbudet er lagt opp nå er teateret avhengig av en egenandel fra barnehagene og/eller partnerkommunen. I erfaringsinnhentingene kommer det frem at flere av kommunene som betaler for tilbudet i dag, ikke vet hvordan de skal greie å finansiere det i årene fremover. I 2023-24 finansierer kommunene tilbudet på høyst ulike måter og ofte med midler som de ikke kan regne med i fremtiden, som koronamidler. For å sikre at kommunene har anledning til å fortsette og ikke faller fra tilbudet, peker seksjonsledere for barnehage i kommunene på at øremerking av midler, eventuelt et stadfestet spleiselag mellom stat og kommune, kan bidra til å sikre barnehagebarnas tilbud av kunst og kultur for fremtiden.

1. Innledning

En dame som har på seg en jordklode? Ser jeg riktig? Teater i barnehagen er ute på turne og jeg får være flue på vegg. Denne dagen er allrommet i barnehagen forvandlet til teatersal. Jeg lister meg inn bakerst i fullsatt sal for å se forestillingen «Verden sa ja»¹. Marit Synnøve har med seg en lydtekniker og en stor kulerund jordklode. En jordklode som man kan ha på seg! Den rekker henne fra hals til knær. Den er blå, og den kan snurre rundt! Lys på kloden. Musikk i rommet. Ingen grunn til å skravle med den som sitter ved siden av på matta på gulvet akkurat nå. Jordkloden har en historie å fortelle. «Først kom fiskene og dino-saurene», begynner Marit Synnøve. Med rolige bevegelser dukker både fisker og dinosaurer opp og finner sin plass på kloden. En vulkan kommer til. Fugler. Kloden snurrer sakte rundt sin egen akse. Omsider en bjørn, en elg og så et menneske. Flere mennesker og hester og en gris. Alle skal de ha et hus å bo i. Flere figurer kommer til og finner sin plass på jordkloden, som nå snurrer litt fortere. Så lager mennesker hjulet og sykler og biler. Nå begynner det å bli fullt på kloden! Og så kommer trafikklys og høyhus. Fabrikker og fly. Fortere og fortere rundt. Og alt lager lyd. Oi som det svinger! Mere lyd. All verdens musikk er med. Det durer og dunker, tuter og braker. Enda fortere, rundt rundt rundt! Hvor skal dette ende?? Og så, svosj! – et romskip skytes opp fra jordkloden. Nå kan det seile fredelig ute i verdensrommet, ved hjelp av en vaier festet til Marit Synnøves hode.

-feltnotat fra forestilling i barnehage 7/5-24

Avsnittet over er utdrag fra feltnotater gjort under deltakende observasjon av teater i barnehagen, TIB. TIB er Unge Viken Teaters satsing på profesjonell produksjon og formidling av teater for barn under skolealder.² De siste årene er det blitt satt søkelys på barn og unges rett til å få tilgang på et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet. I FN's barnekonvensjon, artikkel 31, blir det slått fast at «alle barn har rett til lek, fritid og hvile, og til å delta i kunst- og kulturliv».³ Også på nasjonalt plan er kunst og kultur til barn og unge en prioritert målsetning. Dette er nedfelt i stortingsmeldingen Meld. St. 18 (2020–2021) *Oppleve, skape, dele — Kunst og kultur for, med og av barn og unge*. Her blir det slått fast at det er et politisk mål at barn og unge får et kunst- og kulturtilbud av høy kvalitet. I meldingen fremkommer det at barn skal få oppleve kunst og kultur som er laget for dem, som involverer dem og som de kan ta del i. «Dei skal få tilgang til dei arenaene dei treng for å utvikle skaperglede, engasjement og utforskartrøng. Både i kultur- og fritidslivet, i barnehagen og skolen» (Meld. St. 18 (2020–2021), 9). Også i rammeplanen for barnehager fra 2017, blir det slått fast at: «I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon» (Kunnskapsdepartementet, 2017, 50).

1 Barneforestillingen «Verden sa ja» formidlet av utøver Marit Synnøve Berg, produsert av Unge Viken Teater, regissert av Janne Langaas. Basert på Kaia Dahle Nyhus bok «Verden sa ja».

2 Unge Viken Teater. Om oss. <https://ungeviken.no/teater-i-barnehagen/om-oss/> (16/8-24).

3 FN's barnekonvensjon <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/> (15/8-24).

Utgangspunktet for Unge Viken Teater sin satsing på teater i barnehagen er et sterkt engasjement for produksjon og formidling av profesjonell kunst til barn og unge. På nettsiden sin peker de blant annet på FNs barnekonvensjon og uttaler: «Små barn kan ikke oppsøke teater på egen hånd. De må bli tatt med av voksne – eller så må teateret komme til dem! Ved å spille teater i barnehagene når vi ut til nesten alle, og barna får et nært første møte med teateret i kjente og trygge omgivelser».⁴

Teater i barnehagen, TIB, er Unge Viken Teaters satsing på profesjonell produksjon og formidling av teater for barn under skolealder. Teaterets visjon er: Unge Viken Teater skal være Norges ledende teater i å skape grensesprengende opplevelser for alle barn og unge.⁵ Tilbudet med teaterforestillinger spesialtilpasset barn i aldersgruppen 3-6 år ble etablert i 2017, og har siden den gang blitt spilt ute i barnehagene i totalt 14 kommuner i forhenværende Viken fylke. I tillegg til støtte fra stat, fylke og kommune er tilbudet finansiert gjennom støtte fra Sparebankstiftelsen DNB, Sparebank 1 og Romerike Sparebank. Per i dag har Teater i barnehagen 11 såkalte partnerkommuner⁶, hvor samtlige eller et stort antall av barnehagene i kommunen (både kommunale og private barnehager) deltar i en abonnementsordning der barnehagen får enten en eller to forestillinger i året. Partnerkommunen og/eller den enkelte barnehage betaler for antall barn som ser forestillingen. Egenandelen, som i 2024 ligger på 94,- per barn per forestilling⁷, er sterkt subsidiert. Den egentlige prisen ligger på 200,- til 450,- per barn, avhengig av hvor mange barn som ser på den enkelte forestillingen i den aktuelle barnehagen. Unge Viken Teaters egne undersøkelser viser at pris er sensitivt og at få kommuner sier de kan greie å betale mer enn de 94,- per barn. Etter det Unge Viken Teater har erfart, er det høyst ulikt hvor og hvordan barnehagene greier å skaffe nødvendig finansiering til veie. Flere partnerkommuner melder at de er usikre på om de vil greie å finne midler til å betale for tilbudet i fremtiden. Kommunenes økonomi er det avgjørende punktet for om de skal kunne fortsette å tilby sine barnehagebarn et tilbud om profesjonelt teater i barnehagen. I 2024 opplever Unge Viken Teater for første gang at en partnerkommune må avslutte samarbeidet om abonnementsordningen på TIB grunnet presset kommuneøkonomi. Dette skjer til tross for at seksjonsleder for barnehage i kommunen melder om at de daglige lederne i hver enkelt barnehage er svært tilfredse med tilbudet, både innholdsmessig og med måten det er organisert på. Mangelen på en fast nedfelt ordning som sikrer barnehagebarnas rett til et tilbud av kunst og kultur av høy kvalitet er, sammen med den trange kommuneøkonomien, det som gjør det vanskelig for flere kommuner å fortsette samarbeidet om TIB med Unge Viken Teater. Dette danner bakteppet for denne undersøkelsen. I denne forbindelse ble Telemarksforskning vinteren 2024 engasjert av Unge Viken Teater for å samle erfaringer og dokumentere TIBs virksomhet.

⁴ Unge Viken Teater. Om oss. <https://ungeviken.no/teater-i-barnehagen/om-oss/> (18/6-24).

⁵ Unge Viken Teater. Strategi. <https://ungeviken.no/strategiplan/> (8/8-24).

⁶ Partnerkommuner betyr i denne sammenhengen kommuner som har inngått avtale med Unge Viken Teater om å abonnere på TIBs produksjoner i samtlige eller en andel av barnehagene i sin kommune, jf. Unge Viken Teaters nettside <https://ungeviken.no/teater-i-barnehagen/> (20/6-24).

⁷ 88,- i 2023.

1.1 Mandat og problemstillinger

Mandatet for oppdraget har vært å samle erfaringer som barnehager og utøvere har gjort seg med teater i barnehagen. Følgende fire spørsmål har vært gjenstand for undersøkelse:

- Svarer Teater i barnehagen på vedtatte bestillinger og føringer fra det offentlige?
- Hvilke erfaringer har man gjort seg med TIB i barnehager og kommuner?
- Hvilke erfaringer har utøvere fra Unge Viken Teater med å spille teater i barnehagen?
- Hva er suksessfaktorene for at tilbudet kan fungere?

Slik vi forstår oppdraget ønsker Unge Viken Teater innsikt i om Teater i barnehagen samsvarer med vedtatte bestillinger og føringer fra det offentlige for barnehagene, og hvordan dette gjøres i praksis. For å besvare de fire spørsmålene søkes det erfaringer fra de ulike aktørene som inngår i samarbeidet om å få til teater i barnehagen. Dette gjelder både utøvere som formidler forestillingen (de fleste av dem er skuespillere, men også dansere og lydteknikere er noen ganger med på turne), representanter fra barnehagene og beslutningstakere og budsjettansvarlige i samarbeidskommuner, såkalte partnerkommuner for Unge Viken Teater. Teateret har engasjert Telemarksforskning til å gi et blikk utenfra og en selvstendig forskerstemme som kunne dokumentere ulike sider ved TIBs virksomhet.

Mandatet har åpenbart noen begrensninger. Det inkluderer ikke kunstfaglige vurderinger av produksjoner, I den grad teatertilbudet omtales og beskrives, er det primært slik det oppleves av barnehagenes ansatte og av utøverne selv, samt av oss som samfunnsforskere. Barnas erfaringer og opplevelser er ikke innhentet, men de er med indirekte gjennom hvordan de ansatte erfarer at barna tar det imot, og gjennom forskerens egne observasjoner. I mandatet inngår heller ikke vurderinger rundt økonomi, med andre ord gir vi ingen anbefalinger når det gjelder Unge Viken Teaters internøkonomi, noe vi heller ikke har fått innblikk i utover regnskapet for de siste fire år, som er tilgjengelig i deres årsmeldinger. Ikke heller partnerkommunenes økonomi eller økonomien til den enkelte barnehage, privat eller kommunal, inngår som en del av denne rapportens mandat.

1.2 Metode og empiri

Analysene i rapporten bygger primært på data innhentet ved hjelp av kvalitative intervjuer og deltakende observasjon på teaterforestillinger ute i barnehagene. I tillegg har vi brukt dokumenter og nettsider samt gjennomført deltakende observasjon på deler av Unge Viken Teaters program på bransjefestivalen Heddagene som ble arrangert 10. - 16.juni 2024.

1.2.1 Deltakende observasjon

Den deltakende observasjonen har skjedd gjennom tilstedeværelse på teaterforestillinger i barnehager i Akershus våren og forsommeren 2024. Utvalget av forestillinger skjedde i samarbeid med Unge Viken Teater, og med tanke på hvilke forestillinger det praktisk sett var mulig for oss å delta på. Totalt har Holmboe vært til stede på fem ulike forestillinger. Tre av disse så hun i tre ulike barnehager. Forestillingene dette gjaldt var: «Verden sa ja», «Kokken Tor» og «Bare Rør». «En fisk til Luna» så hun under Heddagene. Prøveforestillingen på forestillingen «Jeg er» ble sett i teaterets egne lokaler i Lillestrøm. På samtlige forestillinger utgjorde barna hoveddelen av publikum. Etter prøveforestillingen på «Jeg er» ga barna tilbakemelding til utøvere og dramaturg i etterkant av forestillingen. Interaksjonen mellom utøvere og publikum står sentralt i analysen og beskrivelsene fra forestillingen.

1.2.2 Intervjuer

De kvalitative intervjuene ble gjennomført med to hovedkategorier av informanter som representerer henholdsvis tilbydersiden og mottakersiden av TIB: 1) midlertidig ansatte utøvere som spiller i forestillinger som TIB viser våren 2024 samt en dramaturg og 2) leder for seksjon for barnehage i flere kommuner, og en kultursjef i en kommune. Felles for sistnevnte gruppe var at de satt med beslutningsansvaret, og deler eller hele finansieringen av Unge Viken Teaters tilbud til barnehagene i sin kommune. Tabell 1 gir en oversikt over de to informantkategoriene og antall informanter i hver kategori.

Tabell 1 Oversikt over informanter i kvalitative intervjuer.

Informantkategori	Antall
Midlertidig ansatte av Unge Viken Teater til produksjoner i TIB + dramaturg fast ansatt i Unge Viken Teater	6
Seks kommuneansatte med ansvar for TIBs tilbud i den aktuelle kommunen og to daglige ledere i barnehage (en kommunal og en privat barnehage)	8
Til sammen	14

I den første informantkategorien intervjuet vi fire utøvere fra de tre forestillingene vi hadde sett i barnehagene. I tillegg intervjuet vi en dramaturg som er fast ansatt i Unge Viken Teater, som har vært med å produsere flere av de aktuelle forestillingene. De fire intervjuene med skuespillerne ble foretatt som gruppeintervjuer digitalt på Teams og ansikt til ansikt, og de varte fra 20-40 minutter. Dramaturgen ansatt i Unge Viken Teater ble intervjuet i en drøy time over Teams.

Intervjuene kom i stand ved at Unge Viken Teater tok kontakt. Videre avtalte vi dag og dato for intervjuet med skuespillerne da vi var ute i barnehage for å se forestillingene. Informantene fikk tilsendt et informasjonsskriv i forkant av intervjuet og samtykket muntlig ved starten av intervjuet. Intervjuene handlet om hvordan forestillingen ble til, hvem som var involvert på hvilken måte, om utøvernes erfaringer i møte med barn og voksne i barnehagene og om deres erfaringer med å samarbeide med Unge Viken Teater. Skuespillerne beskrev arbeidshverdagen sin under turnè på oppdrag for TIB.

I den andre informantkategorien intervjuet vi syv personer som var ansatt i ulike partnerkommuner. Partnerkommunene representerer avtaler på vegne av både kommunale og private barnehager i den aktuelle kommunen. Hvordan hver kommune er organisert, og hvem som har ansvaret for avtalen med Unge Viken Teater om TIB i hver kommune, varierer. Felles for samtlige informanter i denne gruppen var at de alle hadde beslutningsmyndighet og budsjettansvar når det kom til avtalen om teaterabonnement fra Unge Viken Teater. Utvalget av disse informantene skjedde i samarbeid med Unge Viken Teater, som hadde oversikt over partnerkommunene. Unge Viken Teater kontaktet kommunene vedrørende intervjuet / erfaringsinnhenting. Videre var det Telemarksforskning som sto for det endelige utvalget av informanter.

Totalt har vi gjort intervjuer i 6 av 11 partnerkommuner. Dette gjelder Moss, Aurskog-Høland, Våler, Nordre Follo, Vestby samt teaterets hjemkommune, Lillestrøm. Intervjuene ble gjennomført på Teams og varte i 20-30 minutter. Intervjuene handlet om hvordan samarbeidet hadde kommet i stand, og hvordan det var organisert og finansiert i den enkelte kommune. Forhold rundt finansiering ble særlig vektlagt. Hvorfor kommunen prioriterte TIBs tilbud fremfor andre lignende tilbud eller annet som de så behov for, ble også spurt om. Det siste handlet om å kartlegge hvordan abonnementsordningen ble legitimert i hver enkelt kommune.

Kjønnsbalansen blant informantene i materialet er noe skjev; syv av syv informanter fra kommunene er kvinner, av utøverne er to menn og to kvinner. Kjønn var ikke et utvalgsriterium som var definert som viktig i denne sammenheng, og vi vurderer at dette ikke har hatt avgjørende betydning for resultatet.

Både utøverne og de kommuneansatte har samlet erfaringer fra et stort antall barnehager. Til sammen kan de formidle og dele erfaringer fra langt de fleste barnehagene som Unge Viken Teater samarbeider med. Vi opplevde at vi fikk tilgang på oppriktig og utfyllende informasjon, og at informantene velvillig og fritt delte sine tanker og vurderinger omkring prioriteringer, erfaringer og synspunkter med arbeidet og samarbeidet i og med TIB.

Samtlige intervjuer er tatt opp, transkribert og vært gjennom en tematisk analyse. I rapporten har intervjuene med utøverne vært særlig relevant for å besvare problemstillingen om utøvernes erfaringer. Intervjuene med daglig ledere i barnehagene og seksjonsledere for barnehage i kommunene har vært særlig relevant for å besvare problemstillingen om kommunenes og barnehagens erfaringer med TIB. Utdrag av feltnotater fra deltakende observasjon av forestillinger er gjengitt for å gi innblikk i TIBs virksomhet (jf. kapittel 3). Informantene er ikke navngitt i rapporten, og vi har i hovedsak valgt å parafrasere informantenes utsagn, ikke sitere dem direkte.

1.2.3 Dokumentstudier

Grunnleggsdokumentene for analysen har vært Unge Viken Teaters “Grunnmur”⁸ og strategi som også er tilgjengelig på deres hjemmesider, sammen med St. Meld. 18 og Rammeplan for barnehagene. Særlig rammeplanen for barnehagene har en sentral rolle i å legitimere TIB. Av statistisk materiale som er tilgjengelig for oss av Unge Viken Teater, er statistikken som omhandler antall publikummere i perioden 2018-2023, antall partnerkommuner i 2023 og TIBs dekningsgrad i barnehagene i Viken dette året.

1.3 Rapportens oppbygning

Rapporten er bygget opp slik at leseren kan få innblikk i kjernen av TIBs virksomhet: produksjon og formidling av profesjonelt teater ute i barnehagene. Rapporten gir også innsikt i de offentlige rammene for virksomheten, erfaringer fra de ulike samarbeidspartene som er involvert i TIBs virksomhet, og erfaringer fra formidlere og mottakere i form av utøvere og barnehager/kommuner.

De fire spørsmålene i mandatet danner utgangspunkt for rapportens disposisjon. Kapittel 1 redegjør for prosjektets mandat, oppdragsforståelse, og metodiske tilnærming. Kapittel 2 omhandler utøvernes erfaringer. Kapitlet gir også situasjonsbeskrivelser som gir innblikk i ulike formidlingsøyeblikk, som er skrevet på bakgrunn av feltnotater gjort under deltakende observasjon av forestillinger formidlet i barnehagen. I kapittel 3 gjør vi rede for barnehagenes og kommunenes erfaringer med TIB. Først blir barnehagenes erfaringer med selve teateropplevelsen presentert. Så blir administrative forhold i samarbeidet mellom kommunene, enkeltbarnehagene og TIB gjort rede for. I kapittel 4, et oppsummerende kapittel, peker vi på suksessfaktorer for at tilbudet kan fungere.

⁸ Unge Viken Teater. Grunnmur. : <https://ungeviken.no/grunnmur/> (10/6-24).

2. Unge Viken Teater og Teater i barnehagen

I dette kapittelet gir vi en beskrivelse av de offentlige rammene Unge Viken Teater og Teater i barnehagen (TIB) jobber innenfor. Videre gir vi en beskrivelse av hvordan virksomheten til Unge Viken Teater og TIB er organisert, hva TIBs tilbud består av, og hvilke erfaringer skuespillerne som jobber innenfor ordningen har gjort seg. Deretter gir vi innblikk i hva som kjennetegner TIBs produksjoner ved å gi situasjonelle blikk inn tre forestillinger som ble spilt våren 2024. Til sist beskriver vi hvilke erfaringer skuespillere og dramaturg har fra å ha jobbet innenfor ordningen. Beskrivelsene bygger på dokumentstudier, feltarbeid og intervjuer med utøvere.

2.1 Offentlige rammer og styrende dokumenter

Som redegjort for innledningsvis i rapporten, pekes det på viktigheten av et profesjonelt tilbud av kunst og kultur av høy kvalitet til barn i alle aldre gjennom både kulturpolitiske dokumenter (St.Meld.18) og rammeplanen for barnehagene, som føyer seg inn i den nasjonale utdanningspolitikken. Unge Viken Teaters visjoner og mål fremhever det samme. TIB kan leses som et svar på de offentlige rammene som er gitt barnehagene. Her fremstår rammeplanen som særlig viktig, noe vi skal se at også seksjonsledere for barnehage i kommunene er spesielt opptatt av. I kapittel 3 i rapporten vil deler av rammeplanen som passer særlig godt inn i TIBs tilbud, bli presentert og sett i sammenheng med informantenes beskrivelser.

2.2 Unge Viken Teater

Unge Viken Teater er et teater dedikert til målgruppen 0-25 år, som ønsker å bidra til at barn og unge får profesjonelt teater av høy kvalitet. Teateret ble stiftet som Akershus Teater i 2002,⁹ og holder til på Lillestrøm Kultursenter sentralt i Lillestrøm. Teateret er rigget som et «utviklingsteater», som vil bidra til å utvikle ny dramatik, nye talenter og ny tenkning om teater og scenekunst for et ungt publikum.¹⁰ Teateret har som nevnt en egen satsing på TIB, teater i barnehagen, de leverer produksjoner til Den kulturelle skolesekken, utvikler teater for babyer og barn med funksjonsvariasjoner, og driver UNG TEKST, som er et

⁹ Akershus Teater ble stiftet av Akershus Fylkeskommune, Skedsmo kommune, og Lillestrøm Kulturforum. <https://ungeviken.no/om-oss/> (15/6-24).

¹⁰ Unge Viken Teater. Om oss. <https://ungeviken.no/om-oss/> (12/6-24).

eget prosjekt for utvikling av ny scenetekst og nye dramatikere.¹¹ Av disse utgjør TIB og forestillinger til Den Kulturelle Skolesekken de største delene av Unge Viken Teaters virksomhet.

I dag er Unge Viken Teater en organisasjon som består av en stab på 13 faste ansatte bestående av administrativt ansatte og fagfolk på scenekunstheltet, i hovedsak dramaturger og produksjonsledere. I tillegg har de et høyt antall korttidsansatte frilansere, som er skuespillere og andre fagarbeidere innenfor scenekunstheltet som jobber på prosjektbasis i enkeltforestillinger. Totalt sett utgjorde faste og midlertidige ansatte 23,5 årsverk i 2023, mot 22 året før.

Regnskapet fra de siste fire år tilsier at Unge Viken Teater har en jevnt god og sunn økonomi. Teateret hadde et positivt årsresultat for 2023.¹² Driftsbudsjettet har ligget på samme nivå de siste fire årene med en svak oppgang. I 2023 hadde teateret inntekter på om lag 23 millioner, hvorav om lag 19,5 millioner kom fra tilskudd og 3,5 millioner ble utgjort av billettinntekter. 50% av billettinntektene kom som følge av TIB-produksjoner og 50% fra produksjoner for Den Kulturelle Skolesekken. Fra 2022 til 2023 har nivået på billettinntektene ligget på omtrent det samme, men med en dreining hvor noe mer kommer fra TIB og tilsvarende mindre kommer fra Den Kulturelle Skolesekken. Teateret mottar driftstilskudd fra Viken fylkeskommune og statlig tilskudd fra Kulturdepartementet. Teateret mottar også støtte fra Lillestrøm kommune.¹³

2.2.1 Unge Viken Teaters «grunnmur»

Unge Viken Teater baserer sin virksomhet på fire sentrale punkter som de omtaler som «Grunnmuren». Her står det:

- Retten til kunst- og kulturopplevelser. Unge Viken Teater skal gi barn og unge scenekunstopplevelser som angår dem, møter dem og åpner opp verden for dem. Vi skal gi barn og unge tilgang til scenekunst fordi hver kunstform er et språk, og med hvert nytt språk lærer du å tenke og uttrykke deg på nye måter.
- Mange stemmer – unike møter. Våre scener skal oppsøke barn og unge, og barn og unge skal fylle våre scener med sine stemmer. Vårt publikum er en sprikende målgruppe med mange forskjellige livserfaringer. Derfor tilpasser vi ethvert prosjekt til sitt spesifikke publikumsmøte.
- Vår forestillingsevne. Vår ambisjon er å dyrke vår egen og publikums forestillingsevne – både evnen til å skape forestillinger, og evnen til å forestille seg: Vår virkelighet, hva den er og kan bli. Andre menneskers liv, hva de opplever og hvordan de tenker. Meg selv – hvem kan jeg være?
- Nysgjerrighet og fantasi. Våre teateroppvelser skal vise frem verden i stadig nye perspektiver og vekke nysgjerrighet og fantasi. Vi er særlig dedikert til å gi scenen til fortellinger som enda ikke er blitt fortalt til

¹¹ Unge Viken Teater. Om oss. <https://ungeviken.no/om-oss/> (12/6-24).

¹² Unge Viken Teater. Årsberetning 2023. <https://ungeviken.no/wp-content/uploads/2023-arsberetning-med-vedlegg.pdf> (12/8-24).

¹³ Alle nøkkeltall i rapporten når det gjelder økonomi er hentet fra Unge Viken Teaters årsmelding for årene 2020- 2023. Unge Viken Teater. Årsmeldinger. <https://ungeviken.no/arsmeldinger/> (12/8-24).

vårt publikum, fra å gi dem innblikk i andre måter å leve på til å sette ord på følelser man kanskje har for aller første gang. Vårt teater skal gjøre det usynlige synlig, og det lydløse hørt.¹⁴

Med sin grunnmur peker Unge Viken Teater på sin ambisjon om å svare ut de kulturpolitiske målet om at alle barn og unge må få tilgang til et mangfold av kunst- og kulturuttrykk av høy kvalitet. I grunnmuren vektlegger Unge Viken Teater både at de skal gi barn og unge kunst- og kulturopplevelser, og at dette skal være opplevelser som *angår* barn og unge. Videre sier de at de skal *oppsøke* barn og unge, og at barn og unge skal fylle deres scener med sine stemmer. Her ligger elementer av både *involvering* og *samskaping*. Gjennom grunnmurens vekting av nysgjerrighet og fantasi, og at teateret skal vise frem verden med stadig nye perspektiv, viser Unge Viken Teater at de har målsetninger som møter de kravene som Rammeplanen for barnehager setter med hensyn til at barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

2.3 TIB - Teater i barnehagen

2.3.1 Visjonen

«Alle barn, også de yngste, har rett til kunst og kulturopplevelser i livet sitt» heter det på Unge Viken Teaters hjemmeside hvor de omtaler TIB¹⁵. Deres mål er å produsere og formidle profesjonelt teater for barnehagebarn. Målet med forestillingene er ikke-kommersielt og knyttes til de kulturpolitiske, velferdspolitiske og utdanningspolitiske målsetningene som barnehagen er berørt av. De nasjonale målsettingene for kunst og kulturtilbud til barn utgjør TIBs overordnede mål. TIBs målsetninger føyer seg inn i de overordnede målene for barnehagene i rammeplanen. Rammeplanen pekes på av TIB selv, av daglige ledere i barnehagene som vi har intervjuet, samt av informantene som er seksjonsledere for barnehage i kommunen. Rammeplanen gjenspeiles i Unge Viken Teaters strategidokument, «Grunnmuren»¹⁶.

¹⁴ Om Unge Viken Teater. Vår grunnmur. <https://ungeviken.no/grunnmur/> (10/8-24).

¹⁵ Unge Viken Teater. Hjemmeside. <https://ungeviken.no/> (15/8-24).

¹⁶ Unge Viken Teater. Grunnmur. <https://ungeviken.no/grunnmur/> (10/8-24).

2.3.2 Om tilbudet

Tilbudet med teaterforestillinger spesialtilpasset barn i aldersgruppen 3-6 år ble etablert i 2017, og har siden den gang blitt spilt ute i barnehagene i totalt 14 kommuner i tidligere Viken fylke.

I tillegg til den grunnbevilgningen som ligger i bunnen for teaterets virksomhet, har de mottatt særskilt støtte til TIB-satsningen fra Sparebankstiftelsen DNB, Høland og Setskog Sparebank, Sparebank 1 Østfold - Akershus og Romerike Sparebank. I tillegg bidrar partnerkommuner og enkeltbarnehager (private og kommunale) til ordningen ved at de betaler en pris per barn for forestillingene. I 2024 er prisen 94,- per barn, mens den reelle prisen per barn ligger på 200,- til 450,- kroner avhengig av hvor mange innenfor aldersgruppen 3-6 år som går i den enkelte barnehage.

TIBs utøvere reiser rundt på turne til barnehagene og har med seg alt de trenger til forestillingen i en liten varebil. I forkant av forestillingen får barnehagen et forberedelsesmateriale og et pedagogisk opplegg¹⁷ til bruk for de ansatte i barnehagen. Materialet er spesialtilpasset til hver forestilling, og legger opp til at forestillingen kan leve i barnas lek og aktiviteter både før og i lang tid etter at TIB har besøkt dem. I de fleste av de om lag 200 barnehagene, som TIB leverer forestillinger til i tidligere Viken fylke, har kommunen en avtale med TIB. I tre tilfeller har TIB inngått egne avtaler med enkeltbarnehager som ligger i kommuner hvor det ikke finnes noen avtale med kommunen sentralt. TIB har i alt 11 partnerkommuner, hvor samtlige eller et stort antall av barnehagene i kommunen (dette kan favne både kommunale og private barnehager) deltar i en abonnementsordning hvor barnehagen får enten en eller to forestillinger i året i sin barnehage. I perioden 2021 til 2023 økte antallet partnerkommuner fra 2 til 11. Publikumstallet i 2023 var på i overkant av 12000 barnehagebarn og besto av 8300 barn i alderen 3-6 år som fikk se 1-2 forestillinger av Unge Viken Teater. Med nesten 300 barnehagebesøk, fikk 198 barnehager i regionen oppleve TIB det året. Om lag 6000 av barna tilhører kommunale barnehager, og godt og vel 2000 tilhører de private. Dekningsgraden av alle 3-6 åringer i området er på 31,9 %¹⁸.

2.3.3 Produksjonene

TIB baserer seg på produksjoner som lett lar seg rigge opp, pakke ned og frakte rundt fra barnehage til barnehage. Produksjonene er laget for at maksimum to utøvere kan ta med forestillingen på turne med kulisser og rigg. Her må de være i stand til å sette opp alt av scenerigg selv. Det vil for eksempel si at kulisserne ikke kan ta for stor plass når de er satt opp, og de må også få plass i en liten varebil i sammenslått tilstand. Videre kan heller ikke kulisser og utstyr være tyngre enn at utøverne selv kan bære dem inn og ut av

¹⁷ Forberedelsesmateriale og pedagogisk materiell er tilgjengelig på Unge Viken Teaters hjemmeside: [https://ungeviken.no/teater-i-barnehagen/forestillinger/\(10/6-24\)](https://ungeviken.no/teater-i-barnehagen/forestillinger/(10/6-24)).

¹⁸ Kilde: Unge Viken Teaters egen statistikk.

barnehagens lokaler og de må være enkle og lite tidkrevende å sette opp. Lydrigg må være så enkelt at utøverne selv kan styre det. I noen tilfeller er det kun én utøver på scenen og én lydtekniker bak spaker bak i rommet, men i flertallet av forestillingene er det to utøvere på scenen og et lydbilde som ikke er avhengig av en lydtekniker underveis i forestillingen.

Produksjonene blir alltid til i samarbeid med eksterne kunstnere og utøvere. De kan komme i stand ved at et teaterkompani eller enkeltutøvere har en forestilling eller en ide til en forestilling som de vil sette ut i livet. TIB plukker ut prosjekter med tanke på hva som kan passe inn innenfor sine rammer, hvor kvalitet og målgruppetilpasning står sentralt. En dramaturg som er fast ansatt i Unge Viken Teater peker på hvordan produksjonene blir til med andre siktemål enn å selge billetter. Det er et ikke-kommersielt tilbud som er spesialtilpasset målgruppen og de offentlige rammene som er satt for målgruppen barnehagebarn i alderen 3-6 år.

Tilpasningen av selve forestillingen skjer gjennom en prosess hvor barnehagegrupper i rett alder blir invitert til prøveforestillinger, såkalte dialogmøter (Hovik og Nagel 2017:146). Arbeidsformen er satt ord på av dramapedagogene Hovik og Nagel som en åpen, improvisert og interaktiv form i møte mellom barn og utøvere (Hovik og Nagel 2017:44-46). Barn fra barnehagene i nærområdet kommer til Unge Viken Teaters lokaler på Lillestrøm for å se en prøveforestilling. Deretter har dramaturgen eller skuespillerne en samtale med barna der de gir tilbakemeldinger på forestillingen. Barna får fortelle hva de har sett, og hva de tenkte på underveis i forestillingen. I samtale med regissør og/eller dramaturg og utøvere forteller barna om det var noe de lurte på, noe de ville ha mer av, eller mindre av. Denne formen for bearbeiding av forestillingen omtaler Unge Viken Teater selv som deres måte å ta målgruppen på alvor. Det er en møysommelig prosess som, ifølge utøverne, bidrar til at forestillingene ofte fungerer godt fra dag en når den kommer ut til barnehagene på turné.

2.4 Tre utvalgte situasjoner fra TIB

Feltarbeid har vært en sentral kilde til innsikt i hvordan TIB-tilbudet fungerer, og for å få et inntrykk av hvilke erfaringer de ulike involverte har gjort seg med TIB i barnehagen. Våren 2024 var forsker Line Elise Holmboe til stede under tre forestillinger. Tekstene nedenfor gir øyeblikksbilder av ulike sider ved TIBs virksomhet. Den første gir et blikk inn i stemningen i barnehagen før forestillingen finner sted. Den andre teksten gjengir samspillet mellom utøver og publikum underveis i forestillingen, mens den tredje teksten beskriver en prøveforestilling og et påfølgende “dialogmøte” med barna. Målet med de korte beskrivelsene av utvalgte situasjoner i TIBs virksomhet har vært å sette ord på hva som kjennetegner deres forestillinger og måte å jobbe på.

2.4.1 «Bare rør»

Bjørkeløvet vaier grønt i vinden i høye trær som omkranser parkeringsplassen utenfor barnehagen. Solen skinner. På forsiden, der utearealet er størst, er det lekende barn i farta, forventningsfulle til hva som venter dem denne ettermiddagen. De voksne i barnehagen har fortalt at i dag kommer det teater til barnehagen. Kommer de ikke snart?

Noen har parkert en stor kassebil på parkeringsplassen utenfor gjerdet. Barnehagens daglige leder kommer ut og hilser. Han takker for praten de hadde for et par dager siden, da Viktor ringte og minnet dem på at nå gjester de snart barnehagen med «Bare rør».

To karer i selebukser i hektisk aktivitet inn og ut av porten. Ut av bilen med stort og smått, fargerike rør, tau og duppedingser. Det bæres inn av porten og til gresset bak barnehagen. Et nysgjerrig blikk fra en ansatt som langer over plassen. To av de største guttene har oppdaget at noe er på gang ute på baksiden av huset. Så er det oppstilling nede ved gjerdet. Alle barn på rekke og rad. Alle må vente, telle og synges før de kan rope «Kom frem!» og så er utøverne der.

(Feltnotat fra situasjon før forestilling i barnehage, 14/5-24)

Foto fra forestillingen *Bare rør*: Lars Opstad

Forestillingen «Bare rør» er formidlet av to utøvere ved hjelp av dans og akrobatikk. Sammen bygger de to et fabeldyr av plastrør i ulike størrelser. Etter hvert i forestillingen blir barna invitert inn til å være med å ri på fabeldyret.

Forestillingen «Bare rør» ble utviklet av to dansere koreografer i et samarbeid mellom Unge Viken Teater og danseteaterkompaniet Panta Rei. Utøverne Viktor og Stian engasjert til TIB for å turnere i barnehagene våren 2024. I tett samspill har de to gjort forestillingen til sin. Sammen har de øvet og prøvet seg frem for å finne den perfekte balansegangen mellom involvering og oppfordring til lek, og det å unngå totalt kaos. Barna får bli kjent med fabeldyret steg for steg. Først på avstand, hvor den vanlige «kontrakten» med publikum er vel i behold: utøvere på scenen, i dette tilfellet på en asfaltert plass, og barna i salen, som her er en gresskledd skråning. Fabeldyret sveiper over barnas hoder og skaper skrekkblandet fryd. Til slutt i forestillingen får publikum hilse på det rørete fabeldyret, før de som vil kan ta seg en ridetur på fabeldyrets rygg. Akkurat hva slags dyr det er forblir opp til hver enkelt barns fantasi å avgjøre. Er det en sjiraff, en dinosaur, eller kanskje en sjøhest? Publikum blir kjent med forestillingen og utøverne i et dynamisk, finjustert samspill. De voksne i barnehagen blir forbilder som teaterpublikum. De vanlige reglene i barnehagen er erstattet med utøvernes nøye forberedte og proft utøvde formidlingsevne. På denne måten kan de stimulere til fantasi og ny lek.

2.4.2 «Kokken Tor»

Rommet er fullsatt. En halvmåne av barn og voksne, tett i tett, noen på fanget, en i armkroken. Noen av barna på stor avdeling sitter rake i ryggen på stolene bak. Midt på gulvet står Amanda. Hun smiler og smiler og smiler. Et par meter skiller barna på gulvet og kjøkkenbenken til selveste Kokken Tor! Amanda viser frem kokken Tors klær, som hun har på seg. Rutete bukser og hvit kokkeskjorte. Hva har hun i hånden? En maske? Det er kokken Tor! Han ser litt morsk ut. Han er ganske rar og så har han en kjempestor nese. Hvordan tar man på seg en slik maske tro? Litt varmt inni der kanskje? Men nå, nå må masken på, kokkelue også, for nå begynner det! Amanda forsvinner bak veggen. Bjellen i døråpningen ringer. Det er Kokken Tor som er på ferde! Han tuller og styrer, ordner og lurert. Her skal det bakes, for snart har han bursdag! Publikum fniser og jubler og peker og hjelper. Tor jakter på musene som har gjemt seg i kjøkkenet hans. Når musene regjerer i kjøkkenet, er det musestille i salen. Barna får tid til å samle seg. Teatermagien og undringen får dirre i luften, før Tor er tilbake med mer leven og spørsmål til sitt unge publikum. Når Tor viser seg, er det med en åpenhet som får barna på gli. Av sine tilskuere får han latter, gode råd, trøstende ord og enda flere råd, bekreftende nikk og enda mere latter. Og til slutt er han og musene, på forunderlig vis, ved hjelp av en kake og et bursdagskort, blitt venner!

(Feltnotat fra teaterbesøk i barnehage 2/5-24)

Foto fra forestillingen *Kokken Tor*. Lars Halvor Andreassen

Kokken Tor ble utviklet i samarbeid mellom to unge nyutdannede utøvere og Unge Viken Teater, som stilte med dramaturg og sitt øvrige apparat. Sammen utviklet de en forestilling som har vært på veien med TIB med flere utøvere i rollen som Kokken Tor og de to dukke-musene. Forestillingen har også vært spilt på andre arenaer enn TIB underveis i turneen. I intervju med Amanda, som spiller Kokken Tor, trekker hun frem hvor bra det er å ha et profesjonelt apparat som kunne hjelpe to nyutdannede skuespillere med en barneteateridé på blokken, helt frem til ferdig produksjon. Amanda har også spilt for eldre barn i gymsaler på skoler på oppdrag fra Den Kulturelle Skolesekken. Hun forteller om hvordan det å spille teater i barnehagen ikke tillater like mange publikummere som i en gymsal, men at de mindre rommene åpner opp for interaksjon og et godt samspill med publikum; en mer intim forestilling med få utøvere og en enkel rigg. Ideen om å gjøre barna til medskapere og legge til rette for en atmosfære preget av humor og glede, er målsetninger i rammeplanen for barnehagene.¹⁹

¹⁹ Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (10/8-24).

2.4.3 «Jeg er»

Da jeg ankommer teateret er barna allerede på plass, i trygt følge med de ansatte i barnehagen. De sitter benket i en turkismalt garderobe ved inngangen til teatersalen. En gjeng av teaterets faste stab har møtt opp for å hilse dem velkommen. Gjengen bestående av teatersjef, formidler, dramaturg, ansvarlig for TIB, regissør for forestillingen samt en forsker fra OsloMet hilser ærbødig på testpanelet, som er kommet for å gi tilbakemeldinger på produksjonen som TIB har på trappene. Praten går mellom barna og regissør Mariko. De snakker om å kle seg ut. Regissøren har tatt på seg sine fineste bukser for å møte dem i dag. Så går vi på rekke og rad inn i teatersalen, et sortmalt stort rom kun møblert med scenerekvisitter og en og annen lav benk i tillegg til teknisk utstyr. Det er mørkt i krokene. Det er opplyst rundt en plass midt på gulvet, som vi skjønner at er scenen. To utøvere venter på sitt publikum. Nå kan de snart sette i gang. Det er stille i salen. Bortimot tjue barn sitter rakrygget og følger intenst med. Slik blir de sittende i den snau halvtimen forestillingen varer. Her er det kostymer og rare kreaturer, to undrende personer som lurer på hva i all verden det betyr når kongen befaler at de skal være seg selv. Etter forestillingen tar regissøren ordet igjen. Hva var det vi så? Hva tenkte dere da? Hva liknet det? Har du noen gang kledd deg ut som en annen? Hva liker du å kle deg ut som? Hva hørte du? Hva så du? Hva tenker du om det? Var noe skummelt? Hva likte du? Husker du hva de hadde på seg? Det svares og svares. Noen rekker opp hånden i ett sett. Andre er ikke like glade i å prate. En hel halvtime til skal det gå før store og små sier seg ferdige med denne testrunden. Kanskje kommer de til å se den ferdige forestillingen en annen gang.

(Feltnotat, fra prøvene til forestillingen «Jeg er», 28/6-24)

Foto fra forestillingen *Jeg er*: Tale Hendnes

Forestillingen «Jeg er», handler om at kongen befaler at man skal være seg selv, men hva det vil si å være seg selv, er ikke så godt for de to utøverne på scenen å finne ut av. Med enkle iøynefallende kulisser, kostymer og scenografi utforsker to skuespillere hvem de er. Forestillingen er ment å skape undring og refleksjon. Det er helt greit å ikke vite hvem man er, sier utøveren.

2.5 Utøvernes erfaringer

De fire utøverne vi intervjuet trekker frem at TIB og Unge Viken Teater bidrar positivt til scenekunstheltet, som de selv er en del av, på minst to måter. For det første gjennom å være en forutsigbar og god arbeidsgiver. For det andre ved at de samler og bygger kompetanse på barneteater, et felt som ofte har blitt oversett til fordel for teater for voksne. Unge Viken Teater har en fast stab av dramaturger og produksjonsledere som bygger kompetanse på teater for barn og ungdom. Teateret samler fagpersoner på feltet. I tillegg står de for koordinering underveis i TIB-produksjonen og i turnéperioden. De står for avtaler med kommuner og avtaler med hver enkelt barnehage når de legger turnékalender. TIB utgjør et avgjørende bindeledd mellom utøvere og teateret, og mellom barnehagene og utøvere på turné. Dette trekkes frem av utøverne, daglig ledere i barnehagen og de som er ansvarlige for abonnementsavtalene i kommunen (som oftest leder for seksjon for barnehage). Til sammenligning med DKS-lab, som samler kompetanse på kunst og kultur for skolebarna (Hjemdahl 2023), samler TIB spesialkompetanse på scenekunst for barnehagebarn.

En utøver omtaler TIB som “et apparat å mate forestillingene inn i” (intervju mai 2024). Her kan man komme med en skisse til en forestilling, og få hjelp i alle faser av prosessen med å få til en ferdig produksjon som kan turnere i barnehagene. Utøverne forteller at TIB og Unge Viken Teater er et velsmurt organisatorisk maskineri med veldig profesjonelle fagpersoner, som bidrar godt i prosessen med å få forestillingene ut til barna. En utøver peker imidlertid på at lønnen i TIB-produksjonene er noe lavere enn når hen spiller for DKS. DKS honorer sine utøvere som frilansere, en noe høyere sats enn TIB som ansetter utøvere og dermed tar alle sosiale kostander.²⁰

En annen utøver beskriver hva de er opptatt av når de arbeider med formidlingen av forestillingen. Hen peker på undring og interaksjon som stikkord de har med seg ut på turne, og som noe av det de jobber mest med. Å greie å få barna med, samtidig som de skal føle seg trygge. Å åpne forestillingen opp, men

²⁰ Unge Viken Teater følger Norsk Skuespillerforbunds tariff.

uten at det blir komplett kaos. Tett kommunikasjon med de voksne i barnehagen, en forventningsavklaring, skal sikre at de barnehageansatte ikke “skaper en mur mellom utøverne og barna”, ved at de er for strenge og for eksempel ber barna være stille (intervju med utøver mai 2024).

Å la barna bli trygge og oppleve mestring i møte med utøverne, som kommer inn som fremmede i den ellers så vante barnehagehverdagen, er noe utøverne er veldig opptatt av, sier en informant. Utsagnet stemmer over ens med målsetninger formulert i rammeplanen for barnehager, hvor det står: «Barnehagen skal introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling.»²¹

2.6 Oppsummering

Dette kapitlet har beskrevet erfaringene med TIB fra tilbydersiden. Vi har pekt på rammeplanen for barnehagene som det mest sentrale styringsdokumentet for barnehagene og samtidig en grunnpilar og rettesnor for TIBs virksomhet, som har som formål å lage ikke-kommersielle produksjoner av barneteater tilpasset målgruppen 3-6 år. Vi har pekt på at TIB fungerer som et viktig bindeledd mellom kommune, barnehage og utøvere i målgruppetilpassede produksjoner. Utøverne forteller om et veletablert apparat med fagpersoner og koordinerende ressurser for produksjon av profesjonelt barneteater, som blir et samlingspunkt for en rekke scenekunstarbeidere. Som arbeidsgivere for fast ansatte og frilansere som jobber med barneteater, har de en kompetansehevende funksjon for dette området. Målgruppetilpasning til barn i alderen 3-6 år er noe utøverne fremhever som nøkkel for at forestillingene skal fungere godt. Dette arbeides det systematisk med av utøvere og dramaturger i alle TIBs produksjoner.

21 Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (15/8-24).

3. Barnehagenes og kommunenes erfaringer

Dette kapitlet behandler de erfaringer barnehagene og kommunene har gjort seg med TIB, og svarer dermed ut andre spørsmål i mandatet for undersøkelsen. Erfaringene baserer seg på intervjuer med de barnehageansatte og med seksjonsledere for barnehage i kommunen. Innsikten om hvordan barnehagene i partnerkommuner erfarte TIB-ordningen, er basert på intervjuer med ledere for barnehage i kommunene Moss, Aurskog-Høland, Våler, Nordre Follo, Vestby og Lillestrøm. Noen har erfaring med TIB i åtte år, mens de som har abonnert kortest har kun erfart tilbudet i ett år.

Kapitlet er todelt. I første del presenterer vi erfaringer som dreier seg om selve forestillingene, deretter erfaringene med det administrative ved tilbudet. I den første delen vil utdrag fra rammeplanen for barnehager²² være gjengitt og satt i sammenheng med informantenes utsagn. I siste del av kapitlet vil vi også gjøre rede for de administrative forholdene som knytter seg til samarbeidet mellom kommunene, enkeltbarnehagene og TIB, og da med særlig vekt på finansiering.

3.1 En kilde til inspirasjon og ny lek. Daglig leder i barnehagens erfaringer

Generelt sett hadde de barnehageansatte som vi intervjuet positive erfaringer med TIB. Daglig leder i en av barnehagene som abonnerer på TIB trakk frem hvordan tilbudet er til stor inspirasjon og læring for de ansatte. Ikke alle ansatte i barnehagen er vant til å se teater. De trenger også opplæring i å være teaterpublikum. Her er TIBs utøvere i særklasse, sier hen. De kommuniserer med barnehagens voksne i forkant av forestillingen om hvordan de ønsker at publikum skal oppføre seg under forestilling.²³

Den kompetansehevende effekten hos de ansatte i barnehagene er noe som blir påpekt av flere seksjonsledere for barnehage i kommunen. De peker på at det er flere aspekter ved TIB som bidrar positivt til de ansatte i barnehagen. Både i innholdet i forestillingene og selve formidlingsformen, med en fininnstilt kommunikasjon mellom utøvere og barna som publikum, er det mye å lære av for de barnehageansatte, sier lederne i kommunen. De to daglig lederne i barnehagen som er intervjuet til rapporten trekker frem det samme.

22 Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (12/8-24).

23 Et minimum av ro og orden trengs for å fange barnas oppmerksomhet, men en barnegruppe som ikke tør åpne munnen og le og interagere med utøverne på scenen, er det siste de ønsker seg, sier utøvere i «Bare rød» i intervju.

En daglig leder i barnehagen sier at TIB kommer inn som et friskt pust og et overskudd, som er tiltrengt hos de ansatte i barnehagen. De har forberedelsesmaterieell og pedagogisk materieell med skreddersydde læringsopplegg og gode ideer til hvordan de voksne i barnehagen kan få forestillingen til å leve i barnehagen lenge etter at TIB har vært på besøk. Dette passer inn i rammeplanen for barnehager: «Personalet skal organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.» og «Personalet skal bidra til at barna får felles erfaringer som grunnlag for lek og legge til rette for utvikling av leketemaer».²⁴

Forestillingen skaper en felles opplevelse for alle barn og voksne som bidrar til felles lek, sier både daglig ledere og seksjonsledere for barnehage i kommunen. De påpeker dessuten at den felles erfaringen med å ha opplevd en slik forestilling sammen, skaper et fellesskap som er verdifullt i arbeidet med samspill og inkludering, som pågår i barnehagen hver dag. Dette er stadfestet i rammeplanen på følgende måte: «Barna skal få oppleve at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på. Samtidig skal barnehagen gi felles erfaringer og synliggjøre verdien av fellesskap. Barnehagen skal vise hvordan alle kan lære av hverandre og fremme barnas nysgjerrighet og undring over likheter og forskjeller.»²⁵ Det står også: «Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»²⁶

3.1.1 Lav terskel i trygge omgivelser

En annen erfaring som blir trukket frem er at tilbudet utøves innenfor veldig trygge rammer. Flere seksjonsledere for barnehage trekker frem det å få oppleve noe nytt og fremmed i kjente omgivelser innenfor barnehagens trygge vegger som noe ekstra verdifullt for denne aldersgruppen. For barnehagebarna kan det være opplevelse nok å skulle reise til et sted utenfor barnehagen. «De (barna) er utslitte og mette på opplevelser innen de kommer frem (til teateret)», påpeker en informant.

I Lillestrøm kommune ligger enkelte barnehager såpass langt fra kollektivtransport og tilbudene i sentrale strøk, som for eksempel bibliotek, at det er både kostbart og tidkrevende å oppsøke kulturtilbud utenfor barnehagen. Tilbudet fra TIB, som innebærer at barnehagen slipper å reise ut av barnehagen, blir av flere informanter trukket frem som særlig viktig for barnehager med en mindre sentral beliggenhet. Dette gjelder for flere av kommunene i regionen. En seksjonsleder, som tidligere jobbet i barnehage, fortalte at de tidligere lot foreldrene betale for utflukter. Det kan vi ikke kreve lenger, slår hen fast, ettersom det ville skape enda større skjevheter for familier som har det trangt økonomisk.

24 Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (15/8-24).

25 Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (15/8-24).

26 Rammeplan for barnehager. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (13/8-24).

3.1.2 «God kommunikasjon er avgjørende for å få til et godt tilbud ut til barna»

Kommunikasjon om praktiske og administrative forhold rundt forestillingen, er noe barnehagene er svært fornøyd med hos TIB. De trekker frem dette som helprofesjonelt og veldig hyggelig. Flere seksjonsledere påpeker at god og tydelig kommunikasjon er avgjørende for at tilbudet ut til barna blir vellykket. I en hektisk barnehagehverdag kan personalet lett glemme at TIB skal komme på besøk. Da er det til hjelp at TIB sender ut informasjon og forberedelsesmaterieell i passelig tid før forestillingen. I tillegg har TIB rutiner hvor utøverne selv tar kontakt med barnehagen de skal besøke to dager før forestilling. Da får personalet mulighet til å stille spørsmål om praktiske forhold rundt besøket fra TIB eller annet. I tillegg får de anledning til å forberede barna på opplevelsen før TIB ankommer barnehagen.

3.2 «Det går jo rett inn i rammeplanen». Seksjonsleder for barnehage sine erfaringer

Vestby kommune abonnerer på TIB på åttende året, og er blant de kommunene som har vært en del av ordningen lengst. I denne store kommunen er alle barnehagene inkludert i abonnementsordningen. Vestby har 21 barnehager med i TIB. Av disse er 8 kommunale og 13 private. I løpet av historien har TIB gjennomført mer enn 100 besøk i deres barnehager. Vestby kommune får ekstra statlig tilskudd grunnet et høyt antall minoritetsspråklige barn i kommunen, som trenger ekstra oppfølging for å bli integrert og for å utvikle språklige ferdigheter. I denne kommunen har de lyktes bedre enn i andre kommuner med å få et stort antall minoritetsspråklige barn inn i barnehagen, forteller seksjonslederen i kommunen. Dette har de jobbet målrettet for å få til.

Ettersom forestillingene fra TIB er laget slik at barnehagebarna kan få utbytte av dem uavhengig av språk, er dette en suksessfaktor som har stor verdi i arbeidet med inkludering i barnehagene. Dette påpeker flere seksjonsledere i kommunen. Forestillinger som går på tvers av språk, er dermed et tilbud som seksjonslederne for barnehage vurderer at er svært hensiktsmessig for å skape fellesskap i barnehagen. En seksjonsleder trekker frem sosial utjevning som et viktig argument for at kommunen benytter seg av TIBs tilbud, og trekker i den forbindelse frem barnefattigdom som en problematikk i kommunen. Informanten mener at TIBs tilbud er ekstra kjærkomment i kommuner som har en større andel av barn som kommer fra lavinntektsfamilier. Hen peker på at TIBs tilbud bidrar godt til at barnehagene kan bidra til såkalt “tidlig innsats”, og stiller spørsmål ved hvorfor skolen har en bedre lovmessig forankring for å få til utjevningstiltak enn barnehagen har. Informanten mener dette er vel så viktig i barnehagen.

Moss kommune har vært med på ordningen fra 2023. Her får alle barnehagene, både de 12 kommunale og de 23 private, tilbud om TIB uten å betale egenandel. Kommunen får støtte til tilbudet gjennom den

lokale sparebanken. Seksjonsleder for barnehage i Moss kommune trekker frem at TIB er et godt tiltak i arbeidet med sosial utjevning og inkludering. «Tilbudet er fantastisk! Alle får være med på samme opplevelse», påpeker hun. Tilbudet går rett inn i styringsdokumenter som lokal strategiplan og levekårsplan for Moss kommune, i tillegg til at det oppfyller rammeplanen for barnehager, forklarer hun. Hun nevner elementer fra rammeplanen som opplevelse av livsmestring, rom for undring, gjenkjennelse, om å få møte noe som er annerledes, fellesskap og verbal- og ikke-verbal kommunikasjon.

3.2.1 Finansiering

Finansieringen av TIB fremskaffes på ulike måter i de ulike kommunene. I tillegg varierer det hvem som har beslutningsmyndighet og midler til å betale for teaterabonnementet fra Unge Viken Teater. I partnerkommunene, som har inngått avtale med TIB, er det noen ganger styrt fra sentralt hold, og andre ganger opp til hver enkelt barnehage om de vil ta imot forestillingene. Noen steder er det helt og holdent opp til den enkelte barnehage, som må betale dette over eget budsjett, andre steder har lederen for seksjonen for barnehage i kommunen besluttet at alle barnehagene i kommunen får tilbudet over det sentrale kommunebudsjettet. I flertallet av kommunene som er partnerkommuner betaler kommunen deler eller hele egenandelen for TIB for barnehagene, uavhengig av om barnehagen er privat eller kommunal. I én kommune har kommunen fra sentralt hold besluttet at alle de kommunale barnehagene skal abonnere på tilbudet, og ordnet finansiering fra kommunens side. I en annen kommune er det et politisk vedtak i kommunestyret at alle barnehagene skal abonnere. Andre steder igjen er det et spleiselag mellom ekstern støtte (f.eks. fra den lokale sparebanken) og fra kommunale relativt frie sekkemidler med lave krav til rapportering, som i ett tilfelle der kommunen bruker kompetansemidler, koronarelaterte midler og støtte til språkutvikling for minoritetsspråklige.

Felles for alle seksjonslederne for barnehage er at de ønsker en fast finansieringsordning. Samtlige er positive til at midler øremerkes, statlig eller kommunalt. De peker alle på at finansieringen fremover er usikker, da det i alle tilfeller er midler de egentlig ikke har, midler som blir brukt opp og som ikke skal fornyes (koronamidler) eller midler som må prioriteres til lønn til de ansatte i barnehagene i det øyeblikket det besluttes kutt i barnehagebudsjettet.

Som nevnt finnes det ingen statlig øremerkede midler som skal sikre at barn får tilgang til kunst- og kulturopplevelser i barnehagen, men i noen byer står kommunen bak et tilbud for barn. I Trondheim står kommunen bak den kulturelle barnehagesekken²⁷ og i Bergen har de den kommunalt finansierte kulturelle bæremeisen²⁸ Som resultat av dette har kommunene fått finansieringen i stand på høyst ulike måter. Her

27 Den kulturelle barnehagesekken. Trondheim kommune. <https://www.denkulturellesekken.no/trondheim/den-kulturelle-barnehagesekken/> (25/8-24)

28 Den kulturelle bæremeisen. Bergen Kommune. <https://www.bergen.kommune.no/innbyggerhjelpen/kultur-idrett-og-fritid/kultur/kulturtilbud/den-kulturelle-baemeisen> (25/8-24)

finnes det faktisk like mange måter å organisere og finansiere tilbudet på som det finnes partnerkommuner i TIB. I fortsettelsen følger en kort gjennomgang av de ulike finansieringsmåtene som partnerkommunene, vi har intervjuet, forteller at de har innrettet seg med.

Nordre Follo -hele summen går av barnehagens eget budsjett

I Nordre Follo er det et pålegg fra kommunen om at barnehagene benytter seg av tilbudet til TIB. Her betales ordningen av barnehagens eget budsjett fullt ut. Områdeleder for barnehage påpeker at videre samarbeid om TIB i kommunen avhenger av at det ikke blir kutt i barnehagebudsjettene. Om dette skulle skje, har ikke barnehagene lenger råd til å betale for teater i barnehagen. I TIB-avtale med Nordre Follo fra 2024, er 43 barnehager registrert. I intervjuet forteller områdelederen at de ønsker seg midler i det kommunale budsjettet som barnehagene kan søke om for å dekke utgiftene til TIB.

Aurskog Høland -kommunale kompetansemidler

I Aurskog-Høland kommune abonnerer 8 av 8 kommunale barnehager på tilbudet fra TIB. Her finansieres tilbudet sentralt i kommunen ved hjelp av kompetansemidler. I tillegg finnes 8 private barnehager som ikke har tilbudet.

Våler -kommunen betaler, og barnehagene samkjører forestillinger

I lille Våler kommune er det til sammen 240 barnehagebarn fordelt på 7 barnehager, hvorav 3 er kommunale og 4 er private eller såkalte familiebarnehager. Her reiser de private barnehagene til de kommunale for å se forestilling. Kommunen står for finansieringen av TIBs tilbud til alle barnehagebarna i kommunen fra sentralt hold.

Moss -kommunale koronamidler og den lokale sparebanken

I Moss har enhetsleder bestemt at alle de 35 barnehagene i kommunen skal få tilbudet, 23 private og 12 kommunale barnehager mottar en forestilling i året fra TIB som betales gjennom et spleiselag mellom den lokale Sparebank 1 Østfold – Akershus og koronamidler som kommunen har igjen på sitt budsjett sentralt. Koronamidlene i kommunene er en pott penger som ikke fornyes og det er dermed usikkert hvordan de skal greie å skaffe disse midlene til veie i fremtiden.

Vestby –kommunen betaler med statlig støtte til barn med minoritetsspråklig bakgrunn

Heller ikke i Vestby har barnehagene noen egenandel. Her søker seksjonsleder for barnehage i kommunen UDIR om støtte til tiltak for å styrke språkutvikling blant minoritetsspråklige barn i barnehagen for å skaffe støtte til ordningen med TIB.

Lillestrøm -spleiselag mellom kommunen og hver enkelt barnehage

I Lillestrøm velger barnehagene selv om de vil motta tilbudet fra TIB. Her finansieres teatertilbudet gjennom et spleiselag, hvor kommunen og barnehagen betaler halyparten hver. Flere barnehager har kommet

til i tiden de har abonnert siden 2017. Kommunen har gått fra fullt abonnement, med to forestillinger fra TIB i året, til én forestilling per år. Denne endringen er gjort for å spare penger. Etter nedskjæringer i barnehagens budsjetter har kommunen kommet til at de fra og med 2025 ikke lenger har råd til å betale for tilbudet, og at samarbeidet mellom TIB og Lillestrøm som partnerkommune dermed avvikles. Seksjonsledere i kommunene understreker at de er svært fornøyde med tilbudet fra TIB, men at kommuneøkonomien er så presset at de må prioritere nødvendig lønnsheving til de ansatte fremfor innleid kulturtilbud. Slik lønnsnivået for de barnehageansatte i kommunen er nå, sakker de ut i forhold til de andre kommunene i regionen, forklarer seksjonslederen.

3.3 Oppsummering

Alle partnerkommuner er svært tilfredse med tilbudet fra TIB, både innholdsmessig og i henhold til hvordan det organiseres. Informantene trekker frem det positive ved at det er tilbud som gis innenfor barnehagens trygge rammer. De trekker også frem god kommunikasjon fra TIBs side som en avgjørende faktor for at tilbudet ut til barna blir så bra. Videre vektlegger informantene også at dette er et tilbud som er kompetansehevende for de ansatte i barnehagen, og at det for barna i barnehagen bidrar til fellesskap og integrering.

Materialet viser at organisering og finansiering av abonnementsordningen med TIB varierer fra kommune til kommune. Tre finansieringskilder går igjen i de undersøkte kommunene: kommunale midler fra sekkeposter (slik som kompetansemidler, koronamidler eller midler til minoritetsspråklige barn), midler fra det interne barnehagebudsjettet i enkeltbarnehagene og ekstern støtte (fra stat (UDIR) og den lokale sparebanken i kommunen).

Materialet viser at per i dag har ingen kommuner en sikker finansiering av tilbudet fra TIB på plass. Kun en av kommunene vi har vært i kontakt med har bevilget midler til abonnementsordningene over kommunebudsjettet. Det er ingen garanti for at den blir fornyet ved neste budsjettbehandling. Likevel representerer en bevilgning over kommunebudsjettet en noe større forutsigbarhet sammenlignet med slik det er i langt de fleste kommunene hvor det ikke finnes en egen budsjettpost til finansiering av kunst og kulturtilbud i barnehagene.

Intervjuene viser at samtlige partnerkommuner ønsker seg en fast ordning og statlige øremerkede midler til TIB og andre tilbud av kunst og kultur av høy kvalitet for barnehager.

4. Suksessfaktorer og utfordringer

Dette oppsummerende og avsluttende kapitlet handler om suksessfaktorene for TIB. Her har vi tatt høyde både for faktorer som går på selve forestillingene, og på apparatet rundt forestillingene. Avslutningsvis vil også utfordringer ved ordningen bli trukket frem. Fire hovedtemaer fremstår som særlig betegnende for TIBs suksess. Det første handler om kvalitet og målgruppetilpasning, det andre handler om kompetanseheving på scenekunstheltet og i barnehagene, det tredje gjelder organisering og det siste tema gjelder finansiering. Punkter under de fire listes i det følgende.

Kvalitet og målgruppetilpasning:

- TIB leverer forestillinger med kvalitet som ifølge seksjonsledere for barnehage i kommunene går «rett inn i rammeplanen». Informantene peker på at opplegget bygger språkforståelse og inspirerer til ulike former for kommunikasjon, både med og uten språk, at det bygger fellesskap rundt en og samme opplevelse og at det inspirerer til kreativitet og undring. Forestillingene lar barna møte det nye og ukjente i sine trygge, vante omgivelser i barnehagen.
- TIB leverer et gjennomarbeidet produkt, som oppleves som godt tilpasset målgruppen, og hvor barnehagebarna er involvert fra første stund.
- TIB leverer et ikke-kommersielt tilbud, som svarer godt på rammebetingelsene for barnehagene.
- TIB bidrar til å skape felles opplevelser for barn og voksne i barnehagen uavhengig av språkkunnskaper og erfaringsbakgrunn for den enkelt.

Kompetanseheving:

- TIB bidrar til kompetanseheving av de ansatte i barnehagene, og representerer påfyll og inspirasjon.
- TIB bidrar med skreddersydd forberedelsesmateriale og pedagogisk opplegg, som barnehagene kan ta i bruk før og etter forestilling.

Organisering:

- TIB bidrar med en infrastruktur og et koordinerende ledd, som er avgjørende for å binde profesjonelle utøvere sammen og for å koble dem til nettverket av barnehager.
- TIB har tett kontakt med barnehagene og står for god informasjonsflyt før, under og etter besøk.
- TIB-tilbudet innebærer ingen logistikk for barnehagene. Det er teateret som kommer til dem, hvilket oppleves som verdifullt.
- TIB bidrar til å bygge kompetanse på profesjonelt barneteater i scenekunstheltet. Ordningen inkluderer skuespillere, dramaturger og andre grupper i scenekunstheltet som befinner seg i starten

av karrieren, og bistår dem i utvikling av profesjonelle produksjoner av svært kompetente ressurspersoner.

- TIB bidrar til at forestillingene får en lang levetid, ettersom frilanserne overtar forestillingen etter en viss tid. Det betyr at forestillingene kan leve videre på festivaler og turnéer, og bli vist for barn i lokale kulturhus, bibliotek og på andre arenaer (kilde: intervjuer med informantgruppe 1: utøvere og dramaturg).
- Forestillingenes lange levetid gjør at TIB bidrar til en bærekraftig organisering av scenekunstheltet. Dette står i motsetning til den kritikk som over tid er blitt rettet mot den frie scenekunsten, og som handler om at forestillingen har for kort levetid (Berge et al 2022:9).

Finansiering:

- TIB leverer et scenekunsttilbud der «innkjøpsprisen», egenandelen per barn ut til barnehagen, er lav. Det innebærer at kommunene og barnehagene får «mye for pengene».

4.1 utfordringer for TIB fremover – behov for å sikre finansieringen

Som listet over, er suksessfaktorene for TIB mange og det aller meste fungerer godt. Finansiering av abonnementet for barnehager og kommuner fremstår som den eneste større utfordringen som TIB står overfor. Til tross for lav hodepris og et rimelig tilbud til barnehagene, sammenlignet med for eksempel teaterbesøk, museum, kino eller andre aktiviteter som innebærer transport ut av barnehagen, er den største utfordringen finansiering av egenandelen. Som vi har sett igjennom rapporten, befinner TIBs virksomhet seg innenfor politiske føringer som er pålagt barnehagene. TIBs øverste mål svarer godt til de kulturpolitiske målene som er satt for barn og unge. Dersom virksomheter som TIB eller lignende tilbud, for eksempel tilbud innenfor andre kunstformer, skal kunne gå en sikker fremtid i møte, er det et behov for en mer forutsigbar og fast finansieringsmodell fra politisk hold. Skolebarnas rett til kunst og kulturopplevelser sikres gjennom Den Kulturelle Skolesekken (ref. St. Meld 8 (2007-2008)), men barnehagebarna har per dags dato ingen tilsvarende ordning som innebærer øremerking av midler. Det kan skje i kommunen ved hjelp av vedtak i kommunestyret og/eller gjennom statlig øremerkede midler. Det sistnevnte er et ønske fra Unge Viken Teater, ifølge våre kontaktpersoner i TIB.

Alle seksjonslederne for barnehage i kommunene vi har vært i kontakt med er veldig fornøyde med tilbudet fra TIB i sin kommune. Trang kommuneøkonomi er eneste grunnen til å eventuelt si opp abonnementet med TIB i fremtiden, ifølge flere av informantene. Flere av lederne i kommunen peker på at øremerking av midler fra statlig hold ville sikret tilbudet i sin kommune og gitt kommunene et påskudd til å bidra til et eventuelt spleiselag med statlige midler for å få til tilbud som TIB for alle barnehagebarn i sin kommune.

Referanser

Berge, O. K., Berg, I. T., Kleppe, B., & Hjemdahl, A. S. (2022) Mobilisering for mobilitet. Bergen: Kulturdirektoratet, Fagbokforlaget.

FNs barnekonvensjon (u.å.) FNs barnekonvensjon. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/fns-barnekonvensjon/id88078/> (Lest dato: 15. august 2024).

Hjemdahl, A. S. (2023) 'God dag, mitt navn er kunstner' Erfaringsinnhenting og evaluering av DKS_LAB. TF-rapport nr. 799.

Hovik, L. & Nagel, L. (red.) (2017) Deltakelse og interaktivitet i scenekunst for barn. Bergen: Fagbokforlaget.

Utdanningsdirektoratet (2017) Rammeplan for barnehager. Tilgjengelig på: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/> (Lest dato: 7. august 2024).

Regjeringen.no (2020) Stortingsmelding St.Meld 18 (2020-2021) Oppleve, skape, dele – Kunst og kultur, for av og med barn og unge. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/st-meld-18-2020-2021/id2831814/> (Lest dato: 7. august 2024).

Regjeringen.no (2007) Stortingsmelding St.Meld 8 (2007-2008) Kulturell skulesekk for framtida. Tilgjengelig på: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/st-meld-nr-8-2007-2008-/id491858/> (Lest dato: 6. juni 2024).

Unge Viken Teater (u.å.) Grunnmur. Tilgjengelig på: <https://ungeviken.no/grunnmur/> (Lest dato: 4. mai 2024).

